

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref.
TH/tfo

Vår ref.
- 22/1360 -

Dato
16.03.2022

Uttalelse om Dokument 8:103 S (2021-2022) Representantforslag om tap av stemmerett for terrordømte

Jeg viser til justiskomiteens brev 1. mars 2022, hvor det bes om departementets uttalelse i forbindelse med komiteens behandling av Dokument 8:103 S (2021-2022) Representantforslag om tap av stemmerett for terrordømte.

Forslagsstillerne ber regjeringen utarbeide forslag til endringer som hjemler fradømmelse av stemmerett for den som dømmes for overtredelse av straffeloven kapittel 18, som gjelder terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger. Forslagsstillerne anfører at den forakten for demokratiet som ligger til grunn for domfellelsen, bør føre til at den dømte for en tid mister den medbestemmelsesretten som stemmeretten representerer.

Innledningsvis vil jeg understreke at terrorhandlinger er svært alvorlige lovbrudd som skal straffes strengt. Slike handlinger innebærer angrep både på rettsstaten og demokratiet, og representerer også en betydelig fare for tap av liv eller alvorlig skade. For å kunne straffes for å ha begått en terrorhandling må gjerningspersonen ha begått nærmere angitte straffbare handlinger, for eksempel drap eller grov kroppsskade, med terrorhensikt. Vilkårene er meget strenge. Strafferammen er fengsel inntil 21 år. Som følge av det særlige klanderverdige ved at handlingene begås med terrorhensikt, ligger straffenivået for terrorhandlinger svært høyt. For grove terrorhandlinger er strafferammen fengsel inntil 30 år. Straffeloven kapittel 18 inneholder også straffebestemmelser for terrorrelaterte handlinger som anses mindre alvorlige og hvor strafferammen derfor er lavere.

Straffeloven inneholder i dag ingen egne bestemmelser om tap av stemmerett. Tidligere kunne imidlertid den som dømmes for forbrytelser som nevnt i straffeloven 1902 kapittel 8, 9 eller 10 (blant annet landssvik og valgfusk), fradømmes stemmeretten ved offentlige valg i medhold av straffeloven 1902 § 31. Slikt rettighetstap kunne bare idømmes når allmenne hensyn krever det, og bare for en tid av inntil 10 år. Paragrafen var visstnok ikke tatt i bruk siden rettsoppgjøret etter annen verdenskrig, og den ble opphevet i 2006. Grunnloven § 53 hjemler imidlertid fortsatt tap av stemmeretten for den som uten regjeringens samtykke går i en fremmed makts tjeneste. Tap av stemmerett fører også til tap av valgbarhet, jf. Grunnloven § 61 og valgloven §§ 3-1 og 3-3.

Da straffelovbestemmelsen om tap av stemmerett ble opphevet, var begrunnelsen i hovedsak at det sjelden vil være behov for en slik reaksjon som ledd i en straffesak, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 24.5 og Innst. O. nr. 72 (2004–2005) punkt 23.5. Behovet var i alle fall ikke stort nok til å begrunne videreføring av en egen paragraf om tap av stemmeretten. Det ble fremhevet at bestemmelsen neppe ville ha preventiv effekt ved siden av straffetrukslene som uansett vil gjelde for de aktuelle overtredelsene. Et tap av stemmeretten ville dessuten bare vært aktuelt for et mindre antall personer, som neppe ville være i stand til påvirke utfallet av et valg. Det ble påpekt at selv om det kunne virke støtende at tidligere landssvikere beholdt både stemmeretten og valgbarheten, ville velgerne ha anledning til å vende dem ryggen ved å foretrekke andre kandidater.

Jeg mener det ikke er grunn til å gjeninnføre en egen paragraf om tap av stemmerett i straffeloven nå. Også den tidligere bestemmelsen forutsatte domfellelse for straffbare handlinger som kunne sies å utgjøre en trussel mot demokratiet. Dette var ikke til hinder for at bestemmelsen for relativt kort tid siden ble opphevet. Begrunnelsen for å oppheve regelen står, slik jeg ser det, fortsatt ved lag.

Med hilsen

Emilie Mehl